

Voorzitter,

De natuur in Nederland staat onder druk. De afgelopen decennia is de stikstofneerslag op vele natuurgebieden groter geweest dan deze gebieden kunnen verdragen.

In Brabant kennen we ook vele natuurgebieden die stikstofgevoelig zijn en die kampen met overbelasting. De Kampina en de Oisterwijkse vennen, De Mariapeel en de Groote Peel of de Regte Heide en het Riels laag. Allen prachtige Brabantse natuurgebieden die gevolgen ondervinden van de stikstofneerslag.

Een te veel aan stikstofneerslag zorgt voor een onbalans in de natuur. Planten zoals brandnetels en bramen verdrukken en overwoekeren andere belangrijke planten. Ook zorgt een te veel aan stikstof voor een achteruitgang van vogels zoals de koolmees, doordat essentiële voedingsstoffen ontbreken.

Er wordt gesproken over een huidige stikstofcrisis. Maar die crisis is al jarenlang aan de gang. Dat was ook niet zo verwonderlijk, omdat tot afgelopen voorjaar er weinig politieke urgentie was voor het probleem. Zo ook de Programmatische Aanpak Stikstof. Dit programma zette vooral de economie op één, en niet zozeer de natuur. We calculeerden daling van stikstofneerslag in en hier vooruitlopend gaven we stikstofruimte weg. Deze daling zette vervolgens niet in. Sterker nog, de ammoniakconcentratie bleek te stijgen uit metingen. We leefden op de pof en daar betalen wij, maar vooral de natuur en biodiversiteit, de rekening voor. Het was niet voor niks dat destijds de landelijke GroenLinks fractie, samen met de Partij voor de Dieren overigens, tegen de inwerkingtreding van de PAS heeft gestemd.

Voorzitter, er was veel onzekerheid de afgelopen maanden. Een lange tijd heeft de vergunningverlening stilgelegen, bijvoorbeeld voor onze belangrijke bouwopgave. Juist in een tijd dat woningen schaars zijn voor starters en voor mensen met een gewoon middeninkomen, is dit extra wrang.

Maar nu ligt er eindelijk een advies. Het advies van de Commissie Remkes is helder maar ook confronterend. We moeten werken aan, zoals het heet, een gunstige staat van instandhouding van de natuur. We moeten versneld de stikstofneerslag naar beneden brengen. Alle sectoren aan de bak. Maar zoals Remkes ook aangaf: De veehouderij is binnen Nederland nog altijd veruit de grootste veroorzaker is van de stikstofemissies. Dat zullen we allen onder ogen moeten zien en komen met goede oplossingen. Het past daarbij niet - omdat nu de boodschap niet bevalt- de ballen te richten op onze wetenschappelijke instituten. Minister Schouten heeft ook gisteren aangegeven dat er geen redenen zijn voor twijfels aan de uitkomsten van de studies.

Voorzitter, Minister Schouten heeft opvolging gegeven aan het advies van de Commissie Remkes. Daarbij wordt gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak om in stikstofgevoelige natuurgebieden de stikstofneerslag te verminderen.

Daar kan de fractie van GroenLinks mee uit de voeten. Maar dan moeten wel de provincies optimaal in gelegenheid worden gesteld dit voornemen ook goed uit te kunnen voeren.

Want het gaat voor de fractie van GroenLinks om daadwerkelijk resultaat. Een snelle afname van de stikstofdepositie richting de Kritische Depositie Waarden per natuurgebied.

Ik heb de volgende vragen aan Gedeputeerde Staten:

1. Op welke bijdrage kan Brabant rekenen voor de gebiedsgerichte maatregelen en de versnelling van natuurherstel? Het uitkopen van veehouderijen en/of bedrijven zal immers vele miljoenen gaan kosten. Wanneer krijgen wij daar vanuit het Kabinet duidelijkheid over? Graag een reactie.
2. En wil Gedeputeerde Staten in Den Haag pleiten voor ruimhartige vergoeding voor uitkoop van veehouders? Wat GroenLinks betreft moeten veehouders die geraakt zullen worden door het beleid ook ruimhartig moeten worden vergoed. Het is immers de politiek die de afgelopen decennia het uit de hand heeft laten lopen.
3. In de brief van Schouten wordt aangegeven dat warme sanering van veehouderij 'primair' op vrijwillige basis zal zijn. Echter, het advies van Remkes geeft aan dat ook uiteindelijk onteigening, als last-resort, tot de mogelijkheden moet behoren. Het lijkt een ingeslopen taboe te zijn geworden, terwijl het kabinet vooraf heeft aangegeven dat er geen taboe's zijn. Mijn vraag aan de GS is dan ook: krijgt de provincie de bevoegdheid om in het uiterste geval -ik benadruk daarbij echt in het uiterste geval- te onteigenen? Zo nee, hoe kunnen we dan voldoen aan resultaatsverplichtingen? Wat doen we als een veehouderij of een grote industriële stikstofuitstoter nabij een natuurgebied niet mee wil werken aan bedrijfsomvorming, verplaatsing of uitkopen? Wat is dan nog de zekerheid dat we per natuurgebied onder de Kritische Depositie Waarde gaan komen?
4. GroenLinks vindt dat er een goede stap wordt gezet dat bij externe saldering 30% wordt afgeroomd. Wel is de vraag of 30 procent voldoende zal zijn om snel een lagere stikstofdepositie op natuurgebieden te krijgen. Het zal vooral de combinatie zijn van de interne, externe saldering en gebiedsgerichte aanpak om te zien wat de daadwerkelijke effectiviteit zal zijn.
5. En kan mogelijk het extern salderen de gebiedsgerichte aanpak belemmeren? De kans bestaat namelijk dat extern gesaldeerd wordt met een aantal bronnen die sowieso opgekocht of verplaatst hadden moeten worden, voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding. Hoe wordt dit voorkomen? Graag een reflectie hierop.
6. Mijn fractie vindt het positief dat in artikel 2.8 van de beleidsregel natuur het mogelijk wordt gemaakt om nieuwe ongebruikte vergunningen binnen drie jaar in te trekken.
7. De fractie van GroenLinks vindt het tevens belangrijk dat bij de gebiedsgerichte aanpak er niet alleen naar de landbouw wordt gekeken, maar ook naar andere sectoren die stikstof veroorzaken. Zoals industrie vlak bij Natura 2000-gebieden maar ook naar wegen. Nu liggen er bv een aantal snelwegen nabij stikstofgevoelige natuurgebieden, waar veelal 130 km per uur mag worden gereden. Ik ben blij dat Gedeputeerde Staten vanmorgen op vragen heeft toegezegd serieus naar snelheidsverlaging te gaan kijken in de gebiedsgerichte aanpak.
8. Als laatste vraag de Brabantse Transitiebesluiten Veehouderij uit 2017. Deze worden des te urgenter nu de stikstofdepositie af moet nemen. Zien Gedeputeerde Staten mogelijkheden om tegelijkertijd slimme combinaties mogelijk te maken met de gelden warme sanering varkenshouderij, de gebiedsgerichte aanpak maar ook de

klimaatmaatregelen, met daarbij het in acht nemen van de gemaakte afspraken in het bestuursakkoord over snelle daling van de stikstofuitstoot?

Voorzitter, ik sluit af. De huidige staat van de Nederlandse natuur en biodiversiteit was voor mij een belangrijke reden om de politiek in te gaan. De komende jaren komen er veel uitdagingen op ons af. Want niet alleen stikstofneerslag is een groot probleem, maar ook klimaatverandering, verdroging en versnippering van onze natuur. Het is tijd dat we meer dan tevoren rekening gaan houden met onze natuur. Zorgen voor robuuste gebieden die tegen een stootje kunnen. En daarmee helpen we niet alleen onze natuur, maar ook ons eigen welzijn en de toekomst van de vele generaties die na ons zullen volgen.